

Vánoční dárky, které ničí planetu - odvrácená strana “rychlé módy”

20.11.2024 - | Arnika

Tento trend, který se zaměřuje na rychlou produkci levného a většinou také jen málo kvalitního oblečení, způsobuje masivní znečištění vody, ovzduší a půdy a přispívá ke klimatické krizi. Omezení nákupů “rychlé módy” během Vánoc by se tak mohlo stát jedním z kroků ke zdravější planetě. „Dejte si pozor, aby se z oblečení pod stromečkem nestal danajský dar, kterého budete litovat. Budte opatrní s výběrem a nákup si promyslete, zaměřte se na kvalitu a pokud vám chybí inspirace, jednoduše se svých blízkých zeptejte, co by jim udělalo skutečnou radost,“ říká odbornice na textilní znečištění organizace Arnika Tereza Kovalčíková.

Tričko za 2700 litrů vody

I když si to málokdo z nás uvědomuje, jedním z nejzásadnějších problémů spojených s výrobou oblečení je enormní spotřeba vody. V procesu výroby textilií se největší množství vody využívá pro pěstování bavlny a pro barvení látek. Bavlna je oblíbeným, “ekologickým” materiálem používaným v oděvním průmyslu, na výrobu jednoho bavlněného trička je však potřeba kolem 2 700 litrů vody. Spotřeba vody stoupá především v zemích s nízkými náklady na pracovní sílu, kde se fast fashion soustředí na výrobu – například v Bangladéši nebo Indii. Tyto oblasti se zároveň často potýkají s nedostatkem pitné vody. Každý kus oblečení vyrobený a zakoupený v rámci rychlé módy tedy přispívá k plýtvání drahocennými vodními zdroji.

Kromě vysoké spotřeby vody představuje rychlá móda i zdroj jejího znečištění. Chemikálie používané při barvení a úpravách textilií – například formaldehydy, azobarviva nebo pesticidy na bavlnu – jsou často vypouštěny do řek a jiných vodních zdrojů v blízkosti továren, kde se oblečení vyrábí. To ohrožuje ekosystémy a zdraví lidí žijících v těchto oblastech, protože chemikálie se následně dostávají do pitné vody i do místních potravinových zdrojů. Světová zdravotnická organizace dokonce upozorňuje na zdravotní problémy způsobené kontaktem s těmito látkami, od kožních reakcí až po zvýšené riziko rakoviny. Rychlá móda tedy nejen plýtvá vodou, ale i kontaminuje klíčové přírodní zdroje.

Odpad, mikroplasty a emise skleníkových plynů

Rychlý cyklus módních trendů znamená, že oblečení nakoupené během Vánoc je často zastaralé již po několika měsících. Lidé jsou tak nuceni neustále obměňovat svůj šatník, což vede k nárůstu textilního odpadu. Podle odhadů skončí každý rok na skládkách až 92 milionů tun textilního odpadu. Tento odpad obsahuje nejen bavlnu, ale i syntetické, “plastové” materiály jako polyester, které se v přírodě rozkládají stovky let. Uvolňují se z něj navíc mikroplasty, které kontaminují půdu i vodu a ohrožují živé organismy. Vánoční nakupování tak ve velké míře přispívá ke znečištění životního prostředí.

Levná syntetická vlákna, jako je polyester, akryl nebo nylon, s sebou nesou ještě další zdravotní “bomby”. Mikroplasty se z nich totiž uvolňují také během každého praní. Tyto mikroskopické plasty putují z odpadních vod do řek a oceánů, kde se stávají potravou pro mořské organismy, což narušuje celé ekosystémy. Navíc se mikroplasty skrze potravinový řetězec dostávají i k lidem, což může mít nepříznivé dopady i na jejich zdraví. Podle nejnovějších studií se mikroplasty nacházejí například i v mozku a mohou mimo jiné přispívat k rozvoji Alzheimerovy choroby. Nakupování polyesterového

oblečení tedy přímo přispívá ke znečištění oceánů, úbytku biodiverzity a ke zhoršování lidského zdraví.

Textilní průmysl je navíc odpovědný za přibližně 10 % celosvětových emisí skleníkových plynů, což je více než letecký a lodní průmysl dohromady. Tyto emise vznikají při pěstování bavlny, výrobě textilií, dopravě a distribuci produktů po celém světě. Rychlá móda se zaměřuje na produkci velkého objemu oblečení za nízké ceny, což vyžaduje využití levných materiálů a nákladnou logistiku. *“Tak velké množství emisí naprosto zásadně přispívá ke globálnímu oteplování a změně klimatu, které mají devastující následky na ekosystémy po celé planetě. Omezení nákupů oblečení během Vánoc by mohlo natolik snížit poptávku po rychlé módě, že by to vedlo k zásadnímu snížení množství emisí vypouštěných do atmosféry,”* dodává Tereza Kovalčíková z Arniky.

Jak z toho ven?

Existuje několik udržitelných způsobů, jak pořídit oblečení na Vánoce, a přitom minimalizovat dopad na životní prostředí. Jednou z možností je nakupování v secondhandech, kde lze najít zajímavé a unikátní kousky. Další možností je podpořit lokální návrháře a malé značky, které kladou důraz na kvalitu a udržitelnost. Místo nákupu oblečení z “fast fashion” řetězce můžeme obdarovávat i jinými dárky – například zážitky nebo ručně vyrobenými dárky, které nezanechají negativní ekologickou stopu. Tyto alternativy mohou být osobnější a mít trvalejší hodnotu.

Nakupování “rychlé módy” během Vánoc má významný negativní dopad na životní prostředí. Tento trend přispívá k plýtvání vodou, znečištění vodních zdrojů, produkci odpadu, mikroplastům v oceánech i v našich tělech, emisím skleníkových plynů, neetickým pracovním podmínkám a nevědomé spotřebě. Vědomé nakupování a zaměření se na udržitelné alternativy mohou být efektivními kroky k tomu, jak přispět ke zdravějšímu životnímu prostředí a etičtějšímu přístupu k výrobě oděvů.

Stáhněte si ZDE publikaci Arniky o problematice textilního znečištění.

Pro víc informací kontaktujte tiskového mluvčího Arniky Luboše Pavloviče Tato e-mailová adresa je chráněna před spamboty. Pro její zobrazení musíte mít povolen Javascript., 606 727 942.

Projekt byl podpořen Ministerstvem životního prostředí. Projekt nemusí vyjadřovat stanoviska MŽP.

<https://arnika.org/o-nas/tiskove-zpravy/vanocni-darky-ktere-nici-planetu-odvracena-strana-rychle-mody>